

mértéktartó visszafogottság: értendő ez alatt a számítógépes programokkal létrehozható harsány, hatásvadász merkantil szellemiség elutasítása, ami nagy önfegyelemre és biztos technikai felkészültségre vall.

Összefoglalva, Varga Péter András minden lapja a tradíciók tiszteletére hív fel és emlékeztet. Teszi ezt egy olyan korban, amikor ezeket az értékeket lenézik, elhallgatják, számúzik és kitörlik még a szótárból is. Ezért nyitom meg örömmel Varga Péter András grafikusművész kiállítását, és kívánok további sikeres alkotómunkát, valamint hogy legyen ereje és kitartása ezen a megkezdett és harcos úton erős kitartással végigmenni!

Ürmös Péter

JÓZSEFVÁROSI GALÉRIA KERÉKGYÁRTÓ LÁSZLÓ „ŐSZI REGGEL” CÍMŰ KIÁLLÍTÁSA 2008. XI. 5-25.

A kiállítást Ürmös Péter az alábbi szavakkal nyitotta meg:

Tisztelettel köszöntöm a művészet- és kisgrafika-barát vendégeinket Kerékgyártó László festőművésznek, itt a Józsefvárosi Galériában rendezett kiállításának a megnyitóján! A jelen tárlat kapcsolódik a Józsefvárosi Napok rendezvényeihez, és az itt kiállított városképek kapcsán tematikus kiállításról is beszélhetnénk, valójában sokkal összetettebb és többretegű értelmezésre ad lehetőséget a mostani válogatás.

A meghívón szereplő „Őszi reggel” cím hangulati rávezetésként is felfogható, ám igazából ennek is a szimbolikus értelmezését kell megfejtenünk néhány itt kiállított képéhez hasonlatosan.

Termékeny alkotóról lévén szó, már korábban körvonalazódott azon szándéka, hogy mintegy a „jó gazda” módjára számvetést készítsen az eddigi munkálkodásáról, és ennek az eredményét tette itt most közzé. Ahogy a gazdák az őszi betakarításkor elvermelik a tavaszi újrakezdés zálogául szolgáló, életadó magvakat, ugyanúgy tekinthetjük a mostani válogatást egy olyan visszatekintő és sommázó „begyűjtésnek”, amely alapjául szolgál átvitt értelemben a „tavaszi újrakezdésnek”.

Kerékgyártó László és munkái nem ismeretlenek a Józsefvárosi Galéria látogatói és a kisgrafika barátok előtt sem. A nagyváradi születésű művészt erős érzelmi szálak kötik szűkebb pátriájához, ezek tanúbizonyságai a várost ábrázoló képei. Kristófi Jánostól a festészetet, Mottl Romántól pedig a grafikát tanulta, majd pedig az önálló alkotói életutat járva rendezti kiállításait, nyaranta a művészi feltöltődés szándékával a gáborjáni művésztelepen dolgozik. Három egyéni nagyváradi kiállítását követően a székesfehérvári Szent István Múzeum, a békési Jantyik Mátyás Múzeum, Független Magyar Szalon, Magyarok Háza, Gutenberg Galéria, Összmagyar Művészeti Galéria, Erdélyi Gyülekezet, Wekerle Társaskör Galéria, Erdélyi Magyarok Egyesülete, Művészetbarátok, Kisgrafika Barátok Köre, Országos Mezőgazdasági Könyvtár, az itteni Józsefvárosi Galéria és a Hatvani Galéria kiállításain szerepelt

munkáival. A meghívó tájékoztatása szerint festményeit és grafikáit válogatta ki erre az alkalomra, de nem idegen tőle a tárgykultúra területe sem. Korábbi tárlatain több olyan műtárgyat is kiállított, amelyeket korábbi funkciójukat megváltoztatva új művészi tartalommal ruházott fel. Művészeti szakkifejezéssel élve az Object vagy objet trouvé (objektív tárgy) területére is kitért, ami jól rávilágít alkotói szemléletére. Ugyanúgy a Józsefváros utcáit járva felfedezi a fényjárta tűzfalak omló vakolata által sugárzott esztétikumot, a hajnali ködből felderengő, napsugarak által megérintett lakótömbök nagyszerűségét (ahogy azt a valamikori építői egykor elképzelték), mindazokat a szépségeket, amely az itt lakók nagy része előtt örökké rejtve marad. Ugyanúgy a későn kelők előtt is, hiszen amikor felszáll a köd és napfényrel telítődnek a formák, a festői káprázat továbbúnik.

Ürmös Péter itt hosszan, alaposan, sok versidézzel ismerteti a bemutatott festményeket, ez a rész azonban folyóiratunk tematikáján kívül esve, sajnálattal ki kell hagynunk. Majd így folytatta:

A külső térben néhány ex librist állított ki Kerékgyártó László, amelyek a kisgrafika barátainak számára többnyire ismert, sőt egyesek gyűjteményében megtalálható, hála az adományozóknak, pontosabban a megrendelőknek, Így Pesti Lászlónak és Tarjányi Ferencnek, akik ex herbária könyvtárgyeiket, a magyar építészet örökségeit bemutató, a kőbányai, ferencvárosi, józsefvárosi motívumokat feldolgozó ex libriseiket Kerékgyártó Lászlóval készíttették el, és ajándékozták meg a kisgrafika-gyűjtő egyesület tagjait. A művész sokoldalúságát mutatja, hogy a hagyományosan metszett, magasnyomású technika mellett találunk számítógép segítségével készített grafikákat is.

A nem tematikus lapokból megint csak az Erdély feliratút emelném ki, amely röpcédulának készült, a romániai falurombolás elleni első szabad tüntetés alkalmából. Az „in memoriam” lapok egyike arra a nagyváradi Balogh István grafikusművészre emlékezik, akit még Kosztolányi Dezső fedezett fel, és aki Romániából történő kiutasítása után a Kner nyomda illusztrátora lett.

Az elmondottakat összegezve megállapíthatjuk Kerékgyártó László „Őszi reggel” című festményválogatásáról, hogy ez a művész szándéka szerint egy olyan visszatekintés, amely a gazdaszemléletű betakarítás-tárolás-válogatás eredményeit egy újonnan tervezett, fokozottabb alkotási periódus kezdetének szánja, hogy az alkotói életpályájának következő szakaszán a művészi szemlélet, szándék és gyakorlat hármas egysége minél jobban kiteljesedhessen.

Ürmös Péter

FERY ANTAL FAMETSZETEI A RÁDAY UTCÁBAN

Ritka élményt nyújtó kiállítást láthatott a közönség február folyamán Budapesten, a Ráday utca 31/k. alatti Filmes Házban. (A név írásában nincs sajtóhiba. A filmszakma kulturális intézménye így szerepel a köztudatban.) *Fery Antal* (1908-1994) mintegy száz fametszetű kisgrafikája szerepelt ezen a tárlaton. Az anyag értékét emeli az a tény is, hogy a lapokat még életében a művész válogatta és témánként csoportosította.

A tizennégy berámázott tabló a művész leánya, *Bánkiné Fery Veronika* tulajdona. A fametszet néhai nagy művészenek munkásságáról hű képet adó anyag eddig csak Székesfehérváron és Zebegényben volt kiállítva, a fővárosban most először kerül a nézők elé. A kiállítás létrehozása a neves filmes szakember, Mata János úr fáradozásának eredménye. Neve nem is-

Kerékgyártó László,
CAD (2008), 77×23

meretlen a kisgrafika barátai előtt. Édesapja ugyanis a múlt század köztisztelőben álló grafikusművésze volt, aki ex librisei révén a kisgrafika történetébe is beírta nevét.

A 14 tabló hű keresztmetszetét adja Fery Antal életművének, a maga által létrehozott csoportosítás ennek gazdagságát érzékelteti. Egy-egy tablón szerepelnek magyar írók, költők, művészek, tudósok arcképei. Külön-külön keretben láthatók bibliai és történelmi személyek portréi. Pazar színességükben jelennek meg a folklór, a növényvilág, a numizmatika témakörébe tartozó kisgrafikák. Komoly, ünnepi hangulatot keltenek viszont a nagy múltú magyar könyvtárak részére készült ex librisek. A művész humora főként a szőlős-boros metszeten csillog meg, de szinte egész munkásságát átszövi játékos formaalakítása, lelkének derűje.

A kiállításnak egy időre otthont adott helyiségről is csak elismeréssel szólhatunk. A pompásan megvilágított falakon, ideális környezetben jól érvényesültek a tenyérnyi remekművek, melyeket a házigazdák értő, féltő gondossága is körülvevett.

Soós Imre

Fery Antal fametszete, X2 (1990), 70×85

DISKAY-KIÁLLÍTÁS A SZÉCHENYI KÖNYVTÁRBAN

Diskay Lenke (1924-1980) grafikusművész emlékkiállítását láthatta a közönség februárban az Országos Széchenyi Könyvtárban. A tárlat megrendezését a művész nő leányának adomány tette lehetővé. Ennek során 17.361 darab kisgrafika került a Plakát- és Aprónyomtatványtár gyűjteményébe. (Mivel az életmű-katalógus mintegy 280 kisgrafikát tartalmaz, a fenti magas darabszámot a lapokról készült duplumok, színvázlatok tehetik ki.)

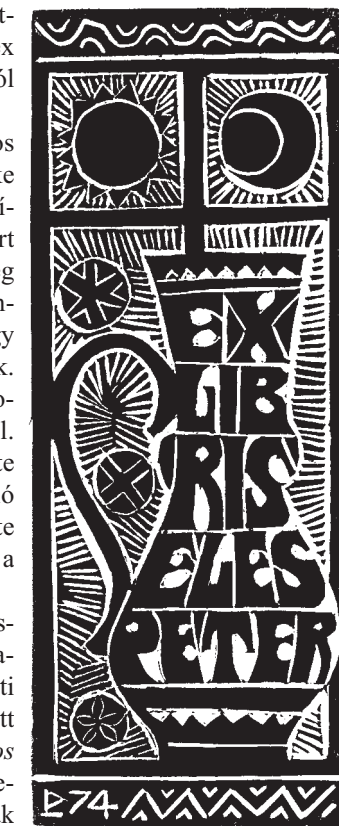
Az egykori királyi palota folyosóján tárlókban és fali tablókban, témánként csoportosítva voltak láthatók a színpompás ex librisek. Neves gyűjtők lapjai után további tablón a természettudósok, majd a szakírók könyvjegyei következtek. Egy tárlóban ritka látvány: a művész nő készülő műveinek vázlateit őrző füzet várta a látogatót. A továbbiakban még a zenészek, képzőművészek és költők, írók lapjainak tekintélyes csoportját is tartalmazta egy-egy tabló. A száz darabot meghaladó könyvjegy mellett az alkotó néhány nagyméretű grafikája utalt műtermének egyéb termékeire. A fametszés technikájának

szemléltetése érdekében látható volt itt tíz fametszetű ex librisek nyomódúca és az azokról készült levonat is.

A tablókat kísérő írásos anyag felidézte Diskay Lenke élete során rendezett 14 kiállítását és 10 pályázaton elnyert díjait is. Ez utóbbiakról meg kell említeni, hogy ezek minden esetben az első helyet vagy a pályázat nívódíját jelentették. Gyenge vagy közepszerű alkotás nem került ki kezei közül. Alkotói világát jól jellemezte Tuskés Tibor egyik róla szóló írásában, aki szerint „szinte mosolyával hívta elő formáit a fából”.

A művész nő Kiskundorozsmán született. Édesapja pedagógus volt. A Képzőművészeti Főiskolát 1942 és 1949 között végezte el, Varga Nándor Lajos és Koffán Károly növendékéként. Férjével, az ugyancsak grafikus Varga Hajdú Istvánnal élete végéig élt a Rózsadombon lévő otthonukban. Fiatalon, váratlanul távozott az élők sorából. Művészetének barátai a kiállítást látva megállapíthatták, hogy a Diskay-életműnek olyan sors jutott osztályrészül, amilyent eddig csak az Iparművészeti Múzeum gyűjteményébe bekerülés jelentett. Napjainkban, amikor egyre több magyar kisgrafika-gyűjtemény szétszórattatásának hírért halljuk, ez a Diskay-életműnek – némi túlzással mondva – az „örökkévalóságba” való bekerülését jelenti. Gazdagodása ez kultúránknak, Nemzeti Könyvtárunk ugyanis ezzel kiváló alkotót tisztelt meg és méltó életművet tett közkinccsé.

Soós Imre

Diskay Lenke linómetszete, X3, (1974), 109×41

Diskay Lenke fametszete, X1, Op. 141 (1969), 109×41